

252

Besluit van 29 april 1993 tot vaststelling van nieuwe regels inzake het verstrekken van veiligheidsinformatiebladen aan beroepsmatige gebruikers van gevaarlijke stoffen en preparaten (Veiligheidsinformatiebladenbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 4 februari 1993, Directoraat-Generaal van de Arbeid, Afdeling Wetgeving en Juridische Zaken, nr. DGA/AIB/WJZ/93/00543A;

Gelet op de richtlijn nr. 91/155/EEG van de Commissie van de Europese Gemeenschappen van 5 maart 1991 houdende beschrijving en vaststelling van de wijze van uitvoering voor het systeem voor specifieke informatie inzake gevaarlijke preparaten krachtens artikel 10 van richtlijn 88/379/EEG van de Raad (PbEG L 76) en op artikel 27 van de richtlijn nr. 92/32/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 30 april 1992 tot zevende wijziging van richtlijn 67/548/EEG betreffende de aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen inzake de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke stoffen (PbEG L 154), alsmede op artikel 24 van de Wet milieugevaarlijke stoffen;

De Raad van State gehoord (advies van 30 maart 1993, nr. W12.93.0078);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 22 april 1993, Directoraat-Generaal van de Arbeid, Afdeling Wetgeving en Juridische Zaken, nr. DGA/AIB/WJZ/93/04097A;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. de wet: de Wet milieugevaarlijke stoffen;
- b. de richtlijn: de richtlijn nr. 91/155/EEG van de Commissie van de Europese Gemeenschappen van 5 maart 1991 houdende beschrijving en vaststelling van de wijze van uitvoering voor het systeem voor specifieke informatie inzake gevaarlijke preparaten krachtens artikel 10 van Richtlijn 88/379/EEG van de Raad (PbEG L 76).

Artikel 2

1. Degene die een stof of preparaat, behorende tot een categorie als genoemd in artikel 34, tweede lid, van de wet, aan een ander ter beschikking stelt, die die stof of dat preparaat beroepsmatig gebruikt, verstrekt aan die beroepsmatige gebruiker kosteloos een deugdelijk veiligheidsinformatieblad.
2. Het veiligheidsinformatieblad bevat adequate gegevens omtrent:
 - a. de identiteit van de stof of het preparaat;
 - b. de aan de stof of het preparaat verbonden gevaren voor de veiligheid en de gezondheid van de betrokken werknemers;
 - c. de aan de stof of het preparaat verbonden gevaren voor het milieu;
 - d. de wijze waarop de in de onderdelen b en c genoemde gevaren zoveel mogelijk kunnen worden voorkomen of beperkt.
3. Het veiligheidsinformatieblad omvat de navolgende rubrieken;
 - a. identificatie;
 - b. samenstelling van en informatie over de bestanddelen;
 - c. risico's;
 - d. eerste-hulp-maatregelen;
 - e. brandbestrijdingsmaatregelen;
 - f. maatregelen bij het ongewild vrijkomen van de stof of het preparaat;
 - g. hanteren en opslag;
 - h. maatregelen ter beheersing van blootstelling en persoonlijke bescherming;
 - i. fysische en chemische eigenschappen;
 - j. stabiliteit en reactiviteit;
 - k. toxicologische informatie;
 - l. ecologische informatie;
 - m. instructies voor verwijdering;
 - n. informatie met betrekking tot het vervoer;
 - o. wettelijk verplichte informatie;
 - p. overige informatie.
4. Het veiligheidsinformatieblad is gedateerd en de daarin opgenomen gegevens zijn duidelijk leesbaar en gesteld in de Nederlandse taal. Indien de stof of het preparaat bestemd is om te worden gebruikt in een laboratorium en tevens de nominale inhoud van de verpakking niet meer bedraagt dan één liter, mag het veiligheidsinformatieblad in plaats van in de Nederlandse taal ook in de Franse, Duitse of Engelse taal worden gesteld.

Artikel 3

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 2, voldoet de inhoud van een veiligheidsinformatieblad aan hetgeen daaromtrent is bepaald in de bijlage van de richtlijn.
2. Indien de bijlage van de richtlijn wordt gewijzigd doet de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid daarvan mededeling in de Staatscourant; hij vermeldt daarbij met ingang van welke datum de wijziging moet worden toegepast.

Artikel 4

1. Een veiligheidsinformatieblad als bedoeld in de artikelen 2 en 3, wordt aan de beroepsmatige gebruiker verstrekt op of voorafgaand aan het moment waarop de stof of het preparaat voor de eerste maal aan hem ter beschikking wordt gesteld.
2. Indien zich één of meer voor de veiligheid of de gezondheid van werknemers dan wel voor het milieu relevante veranderingen voordoen in

de in het veiligheidsinformatieblad opgenomen gegevens, wordt het veiligheidsinformatieblad daaraan aangepast.

3. Het nieuwe veiligheidsinformatieblad wordt voorzien van de vermelding «herziening van», gevolgd door de vermelding van de datum van de herziening.

4. Vanaf de datum van de herziening wordt, overeenkomstig het bepaalde in het eerste lid, aan die beroepsmatige gebruikers aan wie de stof of het preparaat voor de eerste maal sinds de herziening ter beschikking wordt gesteld, het nieuwe veiligheidsinformatieblad verstrekt. Het nieuwe veiligheidsinformatieblad wordt eveneens verstrekt aan die beroepsmatige gebruikers aan wie in de 12 maanden voorafgaand aan de datum van de herziening de stof of het preparaat ter beschikking is gesteld.

Artikel 5

In gevallen waarin een stof of preparaat niet alleen aan beroepsmatige gebruikers, maar ook aan particulieren ter beschikking wordt gesteld en de krachtens de artikelen 34 tot en met 39 van de wet op de verpakking van de stof of het preparaat aangebrachte aanduidingen zodanige informatie bevatten dat de beroepsmatige gebruiker op basis daarvan doeltreffende arbeidsbeschermende maatregelen kan nemen, heeft een veiligheidsinformatieblad alleen te worden verstrekt indien de beroepsmatige gebruiker dit verzoekt.

Artikel 6

Dit besluit is niet van toepassing op:

- a. cosmetica als bedoeld in het Cosmeticabesluit (Warenwet);
- b. stoffen en preparaten in de vorm van afvalstoffen waarop richtlijn nr. 75/442/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 15 juli 1975 betreffende afvalstoffen (PbEG L 194) of richtlijn nr. 78/319/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 20 maart 1978 betreffende toxische en gevaarlijke afvalstoffen (PbEG L 84) van toepassing zijn;
- c. munitie en springstoffen die in de handel worden gebracht om door explosie of door een pyrotechnisch effect een beoogde uitwerking hebben;
- d. stoffen en preparaten in douanevervoer, die onder toezicht staan van de douane en niet worden bewerkt of verwerkt;
- e. radioactieve stoffen als bedoeld in richtlijn nr. 80/836/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 15 juli 1980, houdende wijziging van de richtlijn tot vaststelling van de basisnormen voor de bescherming van de gezondheid der bevolking en der werkers tegen de aan ioniserende straling verbonden gevaren (PbEG L 246);
- f. bestrijdingsmiddelen als bedoeld in de Bestrijdingsmiddelenwet 1962;
- g. geneesmiddelen als bedoeld in de Wet op de geneesmiddelenvoorziening;
- h. diergeneesmiddelen als bedoeld in de Diergeneesmiddelenwet.

Artikel 7

1. Dit besluit treedt in werking:

- a. voor zover het preparaten betreft, met ingang van de eerste dag van de tweede kalendermaand na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst;
 - b. voor zover het stoffen betreft, met ingang van 31 oktober 1993.
2. Dit besluit wordt aangehaald als Veiligheidsinformatiebladenbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen.

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 8 juni 1993 nr. 105

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 29 april 1993

Beatrix

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
B. de Vries

Uitgegeven de *achttiende* mei 1993

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen

Het voorliggende op de Wet milieugevaarlijke stoffen gebaseerde besluit strekt tot uitvoering van de richtlijn nr. 91/155/EEG van de Commissie van de Europese Gemeenschappen van 5 maart 1991 houdende beschrijving en vaststelling van de wijze van uitvoering voor het systeem voor specifieke informatie inzake gevaarlijke preparaten krachtens artikel 10 van richtlijn 88/379/EEG van de Raad (PbEG L 76, hierna kortweg de commissierichtlijn).

Met dit besluit wordt tevens uitvoering gegeven aan het al genoemde artikel 10 van de richtlijn nr. 88/379/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 7 juni 1988 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de Lid-Staten inzake de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke preparaten (PbEG L 187, hierna de preparatenrichtlijn).

Ten slotte geeft dit besluit ook uitvoering aan artikel 27 van de richtlijn nr. 92/32/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 30 april 1992 tot zevende wijziging van richtlijn 67/548/EEG betreffende de aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen inzake de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke stoffen (PbEG L 154, hierna de stoffenrichtlijn).

In artikel 10 van de preparatenrichtlijn is bepaald dat beroepsmatige gebruikers van gevaarlijke preparaten dienen te beschikken over informatie die deze beroepsmatige gebruikers in staat stellen om op basis van die informatie adequate arbeidsbeschermende maatregelen te treffen. In artikel 27 van de stoffenrichtlijn is eenzelfde bepaling opgenomen maar dan ten aanzien van gevaarlijke stoffen.

In de commissierichtlijn is meer concreet uitgewerkt om welke informatie het hierbij dient te gaan, alsmede op welke wijze en door en aan wie deze informatie moet worden verstrekt. De commissierichtlijn had overigens al uiterlijk op 30-5-1991 moeten zijn geïmplementeerd. De belangrijkste oorzaken van deze termijnoverschrijding zijn:

1. De extreem korte uitvoeringstermijn van de richtlijn. Verreweg de meeste richtlijnen kennen een uitvoeringstermijn van twee tot drie jaar. De onderhavige richtlijn bevat een uitvoeringstermijn van nog geen drie maanden.

2. Over de vraag welk departement het voortouw zou moeten nemen bij de uitvoering van de richtlijn heeft een geruime tijd in beslag nemend interdepartementaal overleg plaatsgevonden.

In een bijlage bij de nota van toelichting is een transponeringstabel opgenomen, waarin is aangegeven in welke artikelen van dit besluit de bepalingen van de commissierichtlijn zijn verwerkt.

Beknorte inhoud van het besluit

Aan de hiervoor genoemde richtlijnen is in het onderhavige besluit, kort samengevat, op de volgende wijze uitvoering gegeven.

Degene die een gevaarlijke stof of een gevaarlijk preparaat aan een beroepsmatige gebruiker ter beschikking stelt, dient aan die beroepsmatige gebruiker van die stof of dat preparaat een veiligheidsinformatieblad te verstrekken. Zo'n veiligheidsinformatieblad dient in ieder geval en met name gegevens te bevatten over de aan de stof of het preparaat verbonden gevaren voor de gezondheid en de veiligheid van de werknemers die daarmee werken en over de wijze waarop deze gevaren zoveel mogelijk voorkomen of beperkt kunnen worden.

Een veiligheidsinformatieblad moet aan de beroepsmatige gebruiker

verstrekt worden op het moment dat de stof of het preparaat voor de eerste maal aan de beroepsmatige gebruiker ter beschikking wordt gesteld. Telkens wanneer zich voor de veiligheid of de gezondheid van werknemers dan wel voor de bescherming van het milieu relevante veranderingen voordoen in de in het veiligheidsinformatieblad opgenomen gegevens, dient een nieuw en aan die veranderingen aangepast veiligheidsinformatieblad te worden opgesteld en te worden verstrekt aan de beroepsmatige gebruikers.

Veiligheidsinformatiebladen

Ongeveer 600 000 werknemers komen door hun werk in aanraking met stoffen en preparaten die soms een gering soms een groot risico voor hun gezondheid inhouden. Van ongeveer 20 000 stoffen is bekend dat zij gevaarlijk zijn voor de gezondheid. Van enige honderden stoffen is bijvoorbeeld vastgesteld dat ze het zenuwstelsel kunnen aantasten of huidandoeningen kunnen veroorzaken, terwijl weer andere stoffen een nadelige invloed kunnen hebben op luchtwegen en longen. Ook de veiligheid van werknemers kan in het geding zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan stoffen die licht ontvlambaar dan wel ontploffingsgevaarlijk zijn.

De regels ter bescherming van werknemers in het algemeen en van werknemers die met gevaarlijke stoffen werken in het bijzonder zijn neergelegd in de Arbeidsomstandighedenwet en in enige op die wet gebaseerde besluiten. Denk hierbij met name aan het Veiligheidsbesluit voor fabrieken of werkplaatsen 1938. De desbetreffende regelgeving bevat in grote lijnen twee kernpunten. Allereerst dient de blootstelling van werknemers aan gevaarlijke stoffen zoveel mogelijk te worden voorkomen of beperkt. Daartoe dient door de werkgever een scala van maatregelen getroffen te worden, waarvan de belangrijkste zijn: het zoveel mogelijk vervangen van gevaarlijke stoffen door niet of minder gevaarlijke stoffen; het treffen van technische voorzieningen aan de bron en ten slotte het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen.

Daarnaast dient de werkgever zijn werknemers doeltreffende voorlichting en doeltreffend onderricht te geven over de gevaren die verbonden zijn aan het werken met gevaarlijke stoffen en over de wijze waarop deze gevaren zoveel mogelijk voorkomen of beperkt kunnen worden.

Het werken met gevaarlijke stoffen of preparaten brengt zeker niet alleen risico's voor de gezondheid van werknemers met zich. Ook de mogelijke schadelijke effecten voor het milieu zijn in dit verband van groot belang. Alle bedrijven die chemische stoffen of preparaten produceren of verwerken zijn vergunningplichtig vanwege de opslag en verwijdering van gevaarlijke stoffen of preparaten alsmede vanwege de emissie naar bodem, water dan wel lucht. Van de meeste stoffen en preparaten bestaan nog nauwelijks gegevens over de milieuschadelijke eigenschappen. Voorzover er gegevens beschikbaar waren, volgden deze uit studies als gevolg van bekende milieu-calamiteiten. In het kader van het Kenningsgevingsbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen worden sinds enige tijd van alle nieuw op de markt geïntroduceerde stoffen op systematische wijze de milieuschadelijke eigenschappen vastgesteld om op deze wijze de achterstand in kennis aangaande de milieuschadelijkheid in te lopen.

Om een adequate arbeidsbescherming en een adequate milieuzorg te kunnen realiseren, is het wel noodzakelijk dat zowel werkgevers als werknemers beschikken over voldoende informatie inzake de gevaarlijke stoffen en preparaten waarmee in het desbetreffende bedrijf gewerkt wordt. De meest elementaire informatie is te vinden op de etiketten die op de verpakking van de gevaarlijke stof of het gevaarlijke preparaat

moeten zijn aangebracht. Deze etiketteringsverplichting is geregeld in de Wet milieugevaarlijke stoffen en in het op die wet gebaseerde Besluit verpakking en aanduiding milieugevaarlijke stoffen en preparaten.

Om een adequate arbeids- en milieubescherming te kunnen realiseren is echter meer informatie nodig dan die welke op de etiketten is vermeld. Vandaar de in dit besluit geregelde verplichting tot het opstellen en verstrekken van veiligheidsinformatiebladen, waarin nader moet worden ingegaan op de aan een stof verbonden gevaren voor de veiligheid en gezondheid van de betrokken werknemers, de gevaren voor het milieu en op de wijze waarop deze gevaren voorkomen of beperkt kunnen worden.

Zo'n veiligheidsinformatieblad, dat ook wel «material safety data sheet» wordt genoemd, bevat niet alleen meer informatie dan een etiket, maar heeft ook een andere doelgroep. Een etiket is er voor bedrijven en consumenten, een veiligheidsinformatieblad alleen voor bedrijven. Met andere woorden: een etiket dient niet alleen het belang van de arbeidsbescherming en van het milieu maar ook dat van de volksgezondheid, terwijl een veiligheidsinformatieblad het belang van de arbeidsbescherming en van het lokale milieu dient. In dat verband zou de vraag kunnen rijzen waarom het onderhavige besluit niet is gebaseerd op de Arbeidsomstandighedenwet maar op de Wet milieugevaarlijke stoffen. De reden hiervoor is gelegen in het feit dat de Arbeidsomstandighedenwet geen wettelijke basis biedt voor een besluit als het onderhavige. Op grond van de Arbeidsomstandighedenwet kunnen immers alleen aan werkgevers en werknemers verplichtingen worden opgelegd. In dit besluit wordt de verplichting om veiligheidsinformatiebladen op te stellen en te verstrekken opgelegd aan degenen die een gevaarlijke stof of preparaat aan een ander (de werkgever) ter beschikking stellen. Met andere woorden het betreft hier een verplichting voor handelaren, importeurs en fabrikanten. Normadressaten die de Arbeidsomstandighedenwet niet en de Wet milieugevaarlijke stoffen wel kent. Het onderhavige besluit is gebaseerd op artikel 24 van de Wet milieugevaarlijke stoffen. Daarbij is ervoor gekozen om de desbetreffende materie in een apart besluit te regelen. Dit is conform de tot nu toe gehanteerde systematiek ten aanzien van artikel 24 van de Wet milieugevaarlijke stoffen, te weten: per onderwerp een afzonderlijk besluit.

Mocht in de toekomst blijken dat nadere meer gedetailleerde voorschriften noodzakelijk zijn met betrekking tot de inhoud van een veiligheidsinformatieblad, bijvoorbeeld omdat communautaire voorschriften daartoe nopen, dan kan gebruik gemaakt worden van de in artikel 24, derde lid, van de Wet milieugevaarlijke stoffen vervatte bevoegdheid om nadere uitvoeringsregels te stellen.

Centrale raad voor de milieuhygiëne

Conform het bepaalde in artikel 65 van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne is de ontwerp-tekst van dit besluit voorgelegd aan de Centrale raad voor de milieuhygiëne (CRMH). Op 18 januari 1993 heeft de raad kenbaar gemaakt geen behoefte te hebben aan het uitbrengen van een advies. Dit gelet op het feit dat bij het besluit slechts sprake is van gebonden implementatie van een EG-richtlijn.

Voorpublicatie

Op grond van artikel 61, eerste lid, van de Wet milieugevaarlijke stoffen is de ontwerp-tekst van het onderhavige besluit voorgepubliceerd in de Staatscourant van 30 november 1992 (Stcrt. 1992, 232). Naar aanleiding daarvan zijn reacties binnengekomen van de Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie, Exxon Chemical Holland B.V., Dow Europe, General Electric Plastics B.V. en Esso Nederland B.V. Van de

zijde van de Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie en voornoemde bedrijven is met name kritiek geuit op het in het besluit vervatte vereiste dat een veiligheidsinformatieblad in de Nederlandse taal moet zijn gesteld. Alleen indien er sprake is van laboratoriumchemicaliën en de inhoud van de verpakking niet meer bedraagt dan één liter, mag een veiligheidsinformatieblad op grond van het besluit ook in de Franse, Duitse of Engelse taal zijn gesteld (zie artikel 2, vierde lid, van het besluit). De genoemde vereniging en de desbetreffende bedrijven pleitten in dit verband voor (meer) vrijheid om ook andere talen dan het Nederlands te mogen gebruiken. In reactie daarop is op het navolgende gewezen. De richtlijn biedt expliciet de mogelijkheid om voor te schrijven dat een veiligheidsinformatieblad moet zijn gesteld in de officiële taal van het land. In het besluit is om goede redenen van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Veiligheidsinformatiebladen bevatten complexe informatie over de aan een stof of preparaat verbonden gevaren. Indien dergelijke bladen ook nog in een andere dan de Nederlandse taal gesteld zouden mogen worden, zou dit ernstig afbreuk doen aan de praktische bruikbaarheid ervan. Het zal immers duidelijk zijn dat de doeltreffendheid van de op basis van het veiligheidsinformatieblad te treffen arbeids- en milieubescherpende maatregelen en de te geven voorlichting aan werknemers in gevaar komt, indien iedere werkgever eerst nog het blad zelf moet vertalen. In het kader van de voorlichting van de werkgever aan werknemers, is het bijvoorbeeld heel wel voorstelbaar dat in die afdelingen van een bedrijf waar met gevaarlijke stoffen of preparaten wordt gewerkt, veiligheidsinformatiebladen worden opgehangen. Op deze wijze kunnen de werknemers ook zelf kennis nemen van de daarin opgenomen informatie over de gevaren die aan het werken met de desbetreffende gevaarlijke stoffen of preparaten zijn verbonden en van de wijze waarop die gevaren voorkomen of beperkt kunnen worden.

Een veiligheidsinformatieblad zal eveneens een belangrijke functie vervullen bij de uitvoering van de toekomstige verplichting van iedere werkgever om een deugdelijke inventarisatie en evaluatie van alle gevaren, die de arbeid voor de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van de werknemers met zich brengt, op te stellen. Het betreft hier een verplichting die nog dit jaar in werking zal treden (zie het wetsvoorstel tot wijziging van de Arbeidsomstandighedenwet, Kamerstukken II 1992/93, 22 898, nrs. 1-2).

Ook hier geldt dat een in een andere taal dan de Nederlandse taal gesteld veiligheidsinformatieblad afbreuk doet aan de praktische bruikbaarheid ervan. Het is tegen deze achtergrond dat het vereiste van de Nederlandse taal in het besluit is opgenomen en is gekozen voor een zo beperkt mogelijke uitzondering nl. voor laboratoriumchemicaliën. Aan deze uitzondering liggen twee overwegingen ten grondslag:

1. In de regelgeving met betrekking tot de etikettering van gevaarlijke stoffen en preparaten is een identieke uitzondering voor laboratoriumchemicaliën opgenomen (zie artikel 5 van het Besluit verpakking en aanduiding milieugevaarlijke stoffen en preparaten).

2. Leidinggevenden en het overig personeel bij laboratoria beschikken veelal over een meer dan gemiddelde deskundigheid ten aanzien van de gevaren verbonden aan het werken met gevaarlijke stoffen en preparaten.

Gelet op het voorgaande is in het besluit geen ruimere mogelijkheid opgenomen om andere talen te gebruiken. Daarnaast waren de Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie en de genoemde bedrijven van oordeel dat het overbodig is om in de nota van toelichting aandacht te besteden aan de bijlage van de commissierichtlijn. In reactie daarop is gewezen op de complexiteit van de materie die door de bijlage van de richtlijn wordt bestreken. Om te weten waartoe de bijlage van de richtlijn en dus het besluit verplichten, is een redelijk grondige kennis van

zaken vereist. Het besluit richt zich tot een groot aantal justitiabelen (alle fabrikanten, importeurs en leveranciers van gevaarlijke stoffen en preparaten), waarvan naar mijn inschatting een substantieel deel niet op voorhand zal beschikken over de nodige kennis van zaken. Tegen deze achtergrond wordt het niet alleen verantwoord, maar ook gewenst geacht om in de nota van toelichting aandacht aan de bijlage van de richtlijn te besteden. Tenslotte zijn naar aanleiding van de binnengekomen reacties in het besluit en de nota van toelichting nog enkele ondergeschikte wijzigingen aangebracht.

Uitvoerings- en handhavingsaspecten, werkdruk bestuurlijk en justitieel apparaat en financiële lasten

Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens hoofdstuk 4, paragraaf 1, van de Wet milieugevaarlijke stoffen en derhalve ook van het bepaalde in dit besluit zijn de navolgende toezicht houdende instanties belast:

- de Inspectie van de Volksgezondheid, belast met het toezicht op de hygiëne van het milieu;
- de Arbeidsinspectie;
- het Korps controleurs gevaarlijke stoffen;
- ambtenaren der invoerrechten en accijnzen en
- de Inspectie voor de Gezondheidsbescherming.

Aangezien de in dit besluit neergelegde regeling met name bescherming van werknemers en van het milieu ten doel heeft, zal vooral voor de Arbeidsinspectie en de Inspectie Milieuhygiëne een belangrijke rol bij het toezicht op de naleving van het besluit zijn weggelegd.

Door de Arbeidsinspectie wordt een Publikatieblad met betrekking tot veiligheidsinformatiebladen uitgegeven, waarin de desbetreffende regelgeving nog eens nader uiteengezet wordt en waarin tevens voor een aantal voorschriften wordt aangegeven op welke wijze naar het oordeel van de Arbeidsinspectie daaraan kan worden voldaan.

Het toezicht op de naleving van dit besluit zal door de Arbeidsinspectie en de Inspectie Milieuhygiëne worden meegenomen in de reguliere bezoeken die de beide inspecties aan bedrijven brengen. Een uitbreiding van de personeelssterkte bij de beide inspecties wordt niet noodzakelijk geacht.

Voorts hebben de lokale overheden, belast met de vergunningverlening, belang bij de gegevens in de veiligheidsinformatiebladen voor de toekenning van een vergunningaanvraag. Het toezicht op de naleving van de in de veiligheidsinformatiebladen opgenomen aanbevolen voorzorgsmaatregelen met het oog op de bescherming van het milieu zal door de lokale overheden worden meegenomen in het reguliere toezicht op de naleving van de vergunningvoorschriften. Een uitbreiding van de personeelssterkte aldaar ligt niet in de lijn der verwachtingen. De ervaring die in de afgelopen jaren met de handhaving van vergelijkbare regelgeving (denk hierbij onder meer aan etiketteringsvoorschriften) is opgedaan, rechtvaardigt de verwachting dat als gevolg van dit besluit de werkdruk van het openbaar ministerie en de rechterlijke macht niet noemenswaardig zal toenemen. De kosten die voor het bedrijfsleven uit de regelgeving voortvloeien laten zich moeilijk kwantificeren. In het algemeen kan hierover gesteld worden dat de kosten sterk zullen variëren afhankelijk van de stof of het preparaat waar het bij een bepaald veiligheidsinformatieblad om gaat. Immers voor de ene stof zal gelden dat alle daarover in het veiligheidsinformatieblad op te nemen gegevens algemeen bekend of zeer eenvoudig te verkrijgen zijn, terwijl dat voor een andere stof een meer moeizame en dus kostbaarder exercitie zal zijn. Ook zal het zo zijn dat sommige stoffen een gering aantal beroepsmatige gebruikers kent, zodat ook het aantal te verstrekken veiligheidsinformatie-

tiebladen gering is. Daarnaast is bijvoorbeeld ook de diversiteit van stoffen en preparaten die een importeur of handelaar in zijn «pakket» heeft bepalend voor de hoogte van de kosten. In dit verband zij er nog op gewezen dat onder verantwoordelijkheid van de World Health Organisation een zeer praktische handleiding voor het opstellen van een veiligheidsinformatieblad is uitgegeven. Van enige honderden veel voorkomende stoffen zijn door de World Health Organisation bovendien zgn. international chemical safety cards uitgegeven, die bij het opstellen van de desbetreffende veiligheidsinformatiebladen behulpzaam kunnen zijn. Daarnaast kan gebruik gemaakt worden van de bij het Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden verkrijgbare en op ongeveer 400 stoffen betrekking hebbende chemiekaarten. Voorts kan in dit kader gewezen worden op de door de International Organisation for Standardization uitgegeven standaardnorm (nr. ISO/TC 47) voor het opstellen van veiligheidsinformatiebladen. De voorliggende regelgeving ten slotte heeft geen bijzondere gevolgen voor de positie van vrouwen.

ARTIKELSGEWIJS

Artikel 2

eerste lid

De in dit artikellid neergelegde verplichting om een veiligheidsinformatieblad te verstrekken richt zich tot «degene die een stof of preparaat aan een ander ter beschikking stelt». Met «degene die aan een ander ter beschikking stelt» wordt bedoeld op de handelaar, importeur of fabrikant van de desbetreffende stof of het desbetreffende preparaat. Vanzelfsprekend hoeft niet voor alle stoffen en preparaten een veiligheidsinformatieblad te worden verstrekt. De verplichting geldt alleen voor die stoffen en preparaten, die behoren tot één van de in artikel 34, tweede lid, van de Wet milieugevaarlijke stoffen genoemde gevaarscategorieën. Dit zijn dezelfde stoffen en preparaten die onder de al eerder genoemde etiketteringsplicht van de Wet milieugevaarlijke stoffen vallen. In het kader van deze toelichting worden deze stoffen en preparaten gemakshalve «gevaarlijke» stoffen en «gevaarlijke» preparaten genoemd. Voorts kan voor alle duidelijkheid nog worden opgemerkt dat een veiligheidsinformatieblad alleen aan «beroepsmatige gebruikers» hoeft te worden verstrekt. Met het begrip «beroepsmatige gebruiker» wordt niet alleen bedoeld op de werkgever, wiens werknemers werkzaamheden verrichten met of aan één of meer gevaarlijke stoffen of preparaten, maar ook op de zelfstandig werkende die bij de uitoefening van zijn beroep of bedrijf werk verricht met of aan één of meer gevaarlijke stoffen of preparaten. Zo zal bijvoorbeeld de taxi- of vrachtwagenchauffeur geen veiligheidsinformatieblad behoeven te ontvangen voor de brandstof die de taxi of de vrachtwagen gebruikt. De chauffeur verricht in dat geval immers geen werkzaamheden met of aan de brandstof. Dit nog afgezien van het feit dat de chauffeur veelal werknemer zal zijn en derhalve aan hem als werknemer al geen veiligheidsinformatieblad hoeft te worden verstrekt. Voor alle duidelijkheid kan ten aanzien van dit onderwerp nog worden opgemerkt dat ook aan consumenten (in de zin van particuliere gebruikers) geen veiligheidsinformatieblad hoeft te worden verstrekt. Wat betreft de in dit artikellid gebruikte begrippen «stof» en «preparaat» kan nog gewezen worden op artikel 1, eerste lid, van de Wet milieugevaarlijke stoffen, waarin deze begrippen zijn gedefinieerd. Ten aanzien van de wijze van verstrekking van een veiligheidsinformatieblad kan ten slotte nog het volgende worden opgemerkt. Naast de «klassieke» methode om het veiligheidsinformatieblad via de post aan de beroeps-

matige gebruiker te verzenden, is het uiteraard eveneens toegestaan om het veiligheidsinformatieblad langs «elektronische weg» aan de beroepsmatige gebruiker te doen toekomen. Bijvoorbeeld via met elkaar in verbinding staande computernetwerken van fabrikant en beroepsmatige gebruiker.

tweede lid

In het tweede lid van artikel 2 is aangegeven waar het bij een veiligheidsinformatieblad in de kern om gaat nl. de aan een stof of preparaat verbonden gevaren voor werknemers en milieu en de wijze waarop die gevaren zoveel mogelijk voorkomen of beperkt kunnen worden.

derde lid

In het derde lid is bepaald welke rubrieken een veiligheidsinformatieblad dient te omvatten. Het verdient, zoals ook in de bijlage van de commissierichtlijn wordt gesteld, sterk aanbeveling om de in het derde lid gehanteerde volgorde van rubrieken aan te houden. Dit komt de uniformiteit en derhalve de praktische bruikbaarheid van veiligheidsinformatiebladen ten goede. Op de informatie die bij de in het derde lid genoemde rubrieken opgenomen dient te worden, zal in de toelichting bij artikel 3 nader worden ingegaan.

vierde lid

In het vierde lid is onder meer bepaald dat het veiligheidsinformatieblad in de Nederlandse taal moet zijn gesteld. Artikel 2 van de commissierichtlijn biedt de Lid-Staten uitdrukkelijk de mogelijkheid om een dergelijk voorschrift in de implementatieregelgeving op te nemen. Veiligheidsinformatiebladen bevatten veelal complexe informatie over de aan een stof of preparaat verbonden gevaren. Wanneer deze bladen ook nog in een andere taal dan de Nederlandse zouden mogen zijn gesteld, zou dit afbreuk doen aan de praktische bruikbaarheid ervan. In de tweede volzin van het vierde lid is een uitzondering op dit vereiste opgenomen ten aanzien van laboratoriumchemicaliën. Deze uitzondering is identiek aan de in artikel 5 van het eerdergenoemde Besluit verpakking en aanduiding milieugevaarlijke stoffen en preparaten neergelegde uitzondering. Op deze wijze wordt voorkomen dat een etiket en een veiligheidsinformatieblad die op dezelfde stof betrekking hebben in verschillende talen zijn gesteld.

Artikel 3

De bijlage bij de commissierichtlijn geeft voorschriften voor de inhoud van veiligheidsinformatiebladen. Naar verwachting zal deze bijlage in verband met de technische vooruitgang regelmatig gewijzigd worden. Om te voorkomen dat telkens als gevolg van relatief eenvoudige aanpassingen van de bijlage dit besluit moet worden gewijzigd, wordt in artikel 3 van dit besluit, naast een verwijzing naar de huidige tekst van de bijlage, tevens verwezen naar eventuele toekomstige wijzigingen van de bijlage. Van toekomstige wijzigingen in de bijlage zal in de Staatscourant mededeling worden gedaan. Het is voor de kenbaarheid van de bijlage niet noodzakelijk om deze formeel bij het besluit te voegen. De bijlage, die op zichzelf voldoende concreet is, is gepubliceerd in het in de Nederlandse taal gestelde Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen. Aangenomen mag worden dat dit Publikatieblad even kenbaar is als het Staatsblad, waarin het besluit gepubliceerd wordt.

Uitgangspunt bij het opstellen van een veiligheidsinformatieblad dient

te zijn dat de daarin opgenomen informatie zo beknopt en duidelijk mogelijk moet zijn. Alleen op deze wijze kan een veiligheidsinformatieblad de functie vervullen die het beoogt nl. het waarschuwen voor de al dan niet specifieke gevaren verbonden aan het werken met een gevaarlijke stof of een gevaarlijk preparaat en het geven van concrete en zo eenvoudig mogelijke aanwijzingen over de maatregelen die getroffen moeten worden om die gevaren te voorkomen of te beperken. Op de informatie die op grond van de bijlage van de commissierichtlijn bij de diverse rubrieken in het veiligheidsinformatieblad moet worden opgenomen wordt, voorzover noodzakelijk, hieronder nog nader ingegaan.

Identificatie

Op grond van punt 1, onder 3, van de bijlage dient in het veiligheidsinformatieblad ten minste één telefoonnummer voor noodgevallen te worden opgenomen. Dit mag een daartoe bestemd telefoonnummer zijn van het bedrijf dat de desbetreffende stof of het desbetreffende preparaat aan de beroepsmatige gebruiker ter beschikking heeft gesteld. Daarnaast biedt de richtlijn de mogelijkheid om het telefoonnummer te vermelden van een «officieel adviesorgaan overeenkomstig artikel 12 van Richtlijn 88/379/EEG». Voor Nederland is dat het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum (tel. 030-748888). Het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum is gericht op het verstrekken van informatie aan uitsluitend artsen met betrekking tot de behandeling van patiënten met een accidentele vergiftiging. Dit informatiecentrum is niet toegerust voor het vervullen van een meer algemene informatiefunctie. Deze functie dient door het betrokken bedrijfsleven te worden vervuld. Voor het geval in het veiligheidsinformatieblad het telefoonnummer van het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum wordt opgenomen moet daarbij dan ook vermeld worden: «alleen bereikbaar bij accidentele vergiftiging voor een behandelend arts». Veelal zal dit de bedrijfsarts, de huisarts of een GGD-arts zijn. Uiteraard mogen ook twee telefoonnummers worden vermeld (zowel het nummer van het bedrijf als dat van het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum). Indien het nummer van het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum in het veiligheidsinformatieblad wordt opgenomen, verdient het aanbeveling om zo'n veiligheidsinformatieblad niet alleen aan de beroepsmatige gebruiker, maar ook aan dat centrum te doen toekomen. Op deze wijze kan het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum doeltreffender reageren op eventuele verzoeken om informatie.

Samenstelling van en informatie over de bestanddelen

Op grond van punt 2 van de bijlage moet in het veiligheidsinformatieblad informatie zijn opgenomen over de samenstelling en de bestanddelen van de stof of het preparaat. Het is daarbij niet verplicht om de volledige samenstelling te vermelden. Wel moeten alle zgn. gevaarlijke bestanddelen worden vermeld.

Risico's

Ingevolge punt 3 van de bijlage dienen de belangrijkste aan de stof of het preparaat verbonden risico's te worden vermeld, zowel bij normaal gebruik van de stof of het preparaat als bij te verwachten verkeerd gebruik. Bij belangrijkste risico's kan men bijvoorbeeld denken aan acuut optredende effecten bij blootstelling aan de stof of het preparaat en aan milieuverontreiniging ten gevolge van lekkages en accidentele lozingen. Bij te verwachten verkeerd gebruik wordt onder meer bedoeld

op de situatie waarin een preparaat in onverdunde vorm wordt toegepast, terwijl is voorgeschreven of aanbevolen om het preparaat in verdunde vorm toe te passen. Ook kunnen zich situaties voordoen waarbij te hoge doseringen of verkeerde toepassingstechnieken (spuiten van een preparaat in plaats van gieten, zoals voorgeschreven) worden gebruikt. Deze vormen van verkeerd gebruik komen bij bepaalde stoffen en preparaten veel voor en ontstaan veelal vanuit de gedachte dat door dit verkeerde gebruik de stof of het preparaat beter werkt. De risico's bij verkeerd gebruik kunnen echter beduidend hoger zijn dan bij normaal gebruik. Vandaar dat hieraan in het veiligheidsinformatieblad expliciet aandacht moet worden besteed. Uiteraard kan de fabrikant, leverancier of importeur in dit verband slechts informatie over «algemeen te verwachten» verkeerd gebruik of misbruik verschaffen.

Eerste-hulp-maatregelen

In punt 4 van de bijlage is onder andere bepaald, dat in het veiligheidsinformatieblad moet worden aangegeven of onmiddellijke medische verzorging vereist is en dat daarin moet worden vermeld of en zo ja, welke speciale voorzieningen voor onmiddellijke verzorging beschikbaar moeten zijn. In verband daarmee kan worden opgemerkt dat het bij blootstelling aan giftige of zeer giftige stoffen, afhankelijk van de wijze en de mate van blootstelling, aanbeveling verdient om ervoor te zorgen dat onmiddellijke medische verzorging beschikbaar is. Als voorbeelden van speciale voorzieningen kunnen worden genoemd oogdouches, wasplaatsen en zgn. vluchtmaskers.

Maatregelen bij het ongewild vrijkomen van de stof of het preparaat

Bij de in punt 6 van de bijlage behandelde maatregelen bij het ongewild vrijkomen van de stof of het preparaat worden enige voorbeelden genoemd van persoonlijke voorzorgmaatregelen die getroffen kunnen worden. In aanvulling daarop kan erop gewezen worden dat in een aantal situaties de meest geëigende maatregel is het zich zo snel mogelijk verwijderen van de plaats waar de ongewilde gebeurtenis heeft plaatsgevonden en het onmiddellijk daarna waarschuwen van hulpdiensten zoals de brandweer, de bedrijfshulpverlening en de GGD.

Hantering en opslag

Bij het opstellen van een veiligheidsinformatieblad kan ten aanzien van de hantering en opslag van gevaarlijke stoffen of preparaten (punt 7 van de bijlage) gebruik worden gemaakt van de publikatie «Opslag gevaarlijke stoffen in emballage» van de Commissie Preventie van Rampen door gevaarlijke stoffen (CPR 15-1 t/m 3, te bestellen bij het Directoraat-Generaal van de Arbeid van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid). Zoals in de bijlage al is vermeld, is het van belang om in het veiligheidsinformatieblad met betrekking tot de hantering en opslag een advies op te nemen betreffende plaatselijke en ruimtelijke ventilatie. Met het oog op de effectiviteit van een dergelijk advies verdient het sterk aanbeveling om daarin, voorzover mogelijk, de benodigde ventilatiesterkte en ventilatieduur aan te geven.

Maatregelen ter beheersing van blootstelling en persoonlijke bescherming

In punt 8 van de bijlage wordt er met betrekking tot het onderwerp

maatregelen ter beheersing van blootstelling op gewezen dat eerst maatregelen aan de bron moeten worden genomen voordat persoonlijke beschermingsmiddelen worden gebruikt. Dit uitgangspunt sluit goed aan bij de in de Nederlandse arbeidsbeschermende regelgeving al neergelegde arbeidshygiënische strategie, die in acht genomen moet worden bij het werken met gevaarlijke stoffen en preparaten. Deze strategie is vervat in artikel 182a van het Veiligheidsbesluit voor fabrieken of werkplaatsen 1938 en komt erop neer dat een soort stappenplan voor het treffen van maatregelen geldt, waarbij in volgorde van belangrijkheid wordt aangegeven welke maatregel het eerst moet worden getroffen en, als dat redelijkerwijs niet mogelijk is, welke maatregelen dan moeten worden uitgevoerd. Deze stappen zijn:

1. vervanging van een gevaarlijke stof door een andere stof waaraan geen of minder risico's verbonden zijn;
2. maatregelen aan de bron, zoals het toepassen van een schonere technologie en een wijziging van het productieproces;
3. ventilatie;
4. beperking van de duur van de blootstelling en van het aantal werknemers dat wordt blootgesteld;
5. het zo ordelijk en zindelijk mogelijk houden van de arbeidsplaats;
6. gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen.

Fysische en chemische eigenschappen

Met betrekking tot de fysische en chemische eigenschappen van de stof of het preparaat geeft punt 9 van de bijlage aan welke informatie daarover in het veiligheidsinformatieblad moet worden opgenomen. Wat betreft de geur van de stof of het preparaat zij nog opgemerkt, dat het zinvol kan zijn om daarbij, voorzover bekend, de zgn. geurdrempel te vermelden.

Toxicologische en ecologische informatie

Het veiligheidsinformatieblad dient ook toxicologische en ecologische informatie te bevatten. In verband daarmee geven de punten 11 en 12 van de bijlage enige voorbeelden van mogelijke gezondheidschadelijke en milieuschadelijke effecten van een stof of preparaat. In aanvulling daarop kunnen nog genoemd worden de irriterende, neurotoxische en immunotoxische werking van een stof of preparaat.

Instructies voor verwijdering

Punt 13 van de bijlage geeft aan dat ook informatie moet worden gegeven over aanbevolen maatregelen om de stof onschadelijk te maken. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan mogelijkheden voor terugwinning en voor neutralisatie bij onder andere accidentele lozing, alsmede aan aanbevolen verwijderingsmethoden voor vernietiging zoals gecontroleerde stort of lozing, verbrandingswijzen en eventueel daaraan te stellen randvoorwaarden.

Wettelijk verplichte informatie

Bij punt 15 van de bijlage wordt onder andere bepaald dat in het veiligheidsinformatieblad in ieder geval al die informatie moet worden vermeld, die op grond van het Besluit verpakking en aanduiding milieu-gevaarlijke stoffen en preparaten op het etiket van de stof of het preparaat moet zijn vermeld.

Artikel 4 tot en met 6

Conform het daaromtrent bepaalde in de commissierichtlijn is in artikel 4 bepaald op welk moment een veiligheidsinformatieblad moet worden verstrekt, te weten bij eerste levering of daaraan voorafgaand, en in welke gevallen een veiligheidsinformatieblad moet worden herzien en aan wie zo'n nieuw veiligheidsinformatieblad moet worden verstrekt.

Op grond van het bepaalde in artikel 5 behoeft een veiligheidsinformatieblad alleen op verzoek van de beroepsmatige gebruiker te worden verstrekt indien:

- a. het een stof (of preparaat) betreft die niet alleen aan beroepsmatige gebruikers ter beschikking wordt gesteld maar ook aan niet-beroepsmatige gebruikers, in de terminologie van artikel 5 «particulieren» èn;
- b. de op de etiketten van de stof (of het preparaat) aangebrachte symbolen, veiligheidszinnen en waarschuwingszinnen zodanige informatie bevatten dat de beroepsmatige gebruiker op basis daarvan doeltreffende arbeidsbeschermende maatregelen kan nemen.

De in artikel 6 opgenomen uitzonderingen zijn in overeenstemming met hetgeen terzake is bepaald in de preparatenrichtlijn en de stoffenrichtlijn. Bij de redactie van artikel 6 is aangesloten bij die van artikel 7 van het eerdergenoemde Besluit verpakking en aanduiding milieugevaarlijke stoffen en preparaten.

Artikel 7

De in dit artikel neergelegde latere inwerkingtreding van de verplichting om voor stoffen veiligheidsinformatiebladen op te stellen en te verstrekken is het gevolg van de uitvoeringsdatum van de stoffenrichtlijn, te weten 31 oktober 1993.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
B. de Vries

In onderstaande tabel is aangegeven in welke artikelen van dit besluit uitvoering is gegeven aan de bepalingen van Richtlijn 91/155/EEG.

Richtlijn	Besluit
Artikel 1, eerste lid	Artikel 2, eerste lid
Artikel 1, tweede lid	Artikel 2, eerste lid en Artikel 4
Artikel 1, derde lid	Artikel 5
Artikel 2	Artikel 2, vierde lid
Artikel 3, eerste alinea	Artikel 2, derde lid
Artikel 3, tweede alinea, eerste volzin	Artikel 2, eerste lid
Artikel 3, tweede alinea, tweede volzin	Artikel 3
Artikel 3, tweede alinea, derde volzin	Artikel 2, vierde lid